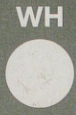

Part Code
ST1316

Grey Scale #13

A

1

2

3

4

5

6

M

8

9

10

11

12

13

14

15

B

17

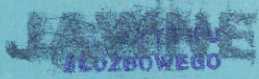
18

19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

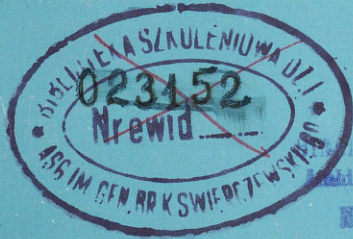

Egz. Nr

ppłk dypl. mgr Witold BEDNARCZYK

METODYKA OPRACOWANIA
I PRZEPROWADZENIA ĆWICZENIA
GRUPOWEGO Z TAKTYKI TYŁÓW
LOTNICZYCH

Skrypt

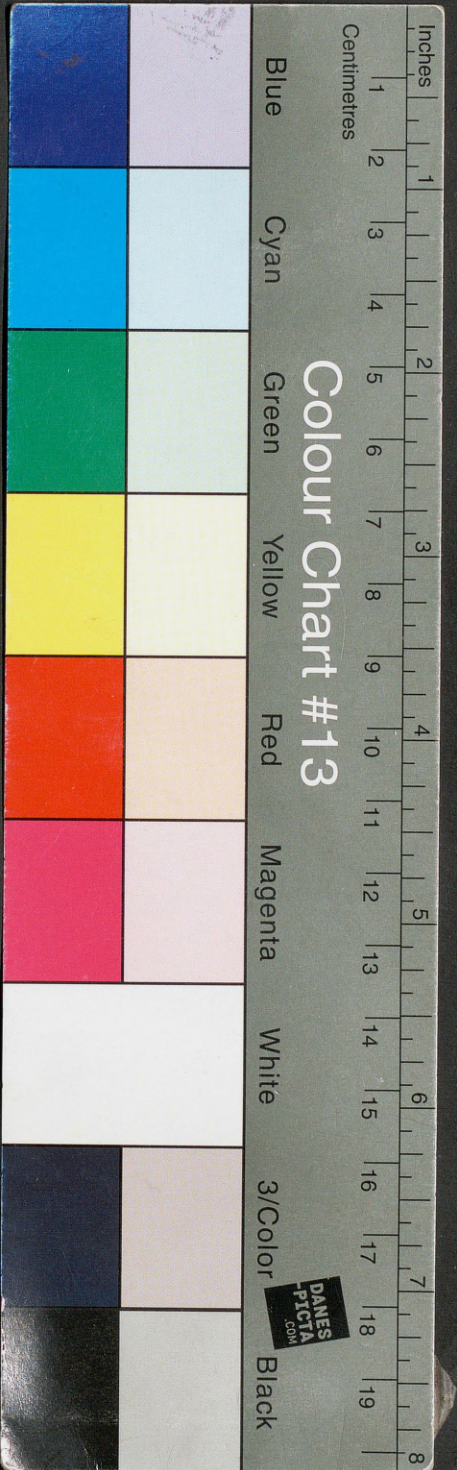
NUMERA KATALOGU 499 WY
Katedra Sztabu Generalnego

Nr ewid.

43067

18

WARSZAWA CZERWIEC 1974

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

~~WYDANE~~
~~1000000~~

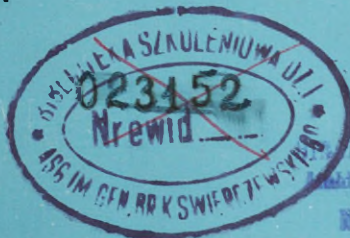

Egz. Nr

ppłk dypl. mgr Witold BEDNARCZYK

METODYKA OPRACOWANIA
I PRZEPROWADZENIA ĆWICZENIA
GRUPOWEGO Z TAKTYKI TYŁÓW
LOTNICZYCH

Skrypt

~~WYDANE~~
Nz ewid.
43067

18

WARSZAWA CZERWIEC 1974

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im.gen.broni K.Świerczewskiego

ODDZIAŁ WOJSK OPK I LOTNICTWA
KATEDRA TYLÓW LOTNICZYCH

~~TAJNE~~

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1969 roku
art. 98 ust. 2
(Dz. U. RP Nr 11 poz. 95)

~~TAJNE~~
Egz.nr ... 1

"ZATWIERDZAM"
SZEFE KATEDRY TYLÓW LOTNICZYCH

plk dr Mieczysław TORUŃ

Dla wykładowców i słuchaczy

ppłk dypl. mgr Witold BEDNARCZYK

METODYKA OPRACOWANIA I PRZEPROWADZENIA ĆWICZENIA
GRUPOWEGO Z TAKTYKI TYLÓW LOTNICZYCH

Skrypt

Archiwum Delegacji Specjalnych

Nr ewid. _____

143067

WARSZAWA

CZERWIEC

1974

1907
1907

JAWAL

3 21 97

SPIS TREŚCI

	str.
Wstęp	4
I. Miejsce ćwiczenia grupowego w systemie szkolenia taktycznego. Cele ćwiczenia grupowego. Sporządzenie planu opracowania ćwiczenia grupowego	4
II. Metoda opracowania materiałów metodyczno-szkoleniowych ćwiczenia grupowego	11
1. Opracowanie zamiaru ćwiczenia.....	12
2. Opracowanie planu przeprowadzenia ćwiczenia oraz mapy kierownika ćwiczenia	17
3. Opracowanie założenia	29
III. Przygotowanie kierownika ćwiczenia grupowego i ćwiczących	31
1. Przygotowanie się kierownika ćwiczenia grupowego do przeprowadzenia ćwiczenia	31
2. Przygotowanie się ćwiczących do ćwiczenia	32
3. Przygotowanie pomieszczeń i innych pomocy szkoleniowych	33
IV. Metodyka przeprowadzenia ćwiczenia grupowego	34
1. Wprowadzenie ćwiczących do zajęć przez kierownika ćwiczenia i rozpoczęcia zajęć.....	34
2. Prowadzenie ćwiczenia	34
3. Podsumowanie przebiegu ćwiczenia	36
Zakończenie	37
Bibliografia	38

WSTĘP

Jedną z ważnych form szkolenia taktycznego oficerów są ćwiczenia taktyczno-operacyjne. Najprostszym rodzajem tych ćwiczeń to ćwiczenia grupowe, spełniające skuteczną rolę w zakresie przygotowania oficerów do kolejnych, wyższych form szkolenia.

Aby jednak poprzez ćwiczenie grupowe można było uzyskać pozytywne wyniki szkolenia osiągając stawiane cele szkoleniowe, musi być ono opracowane i przeprowadzone na właściwym poziomie pod względem metodycznym. Opracowanie wartościowych materiałów metodycznych ćwiczenia grupowego należy do czynności pracochłonnych i niełatwych, wymagających od wykonawcy pewnego doświadczenia i wyobraźni taktycznej.

Materiał zawarty w niniejszym skrypcie ma pokazać metodykę opracowania i przeprowadzenia ćwiczenia grupowego z taktyki tyłów wojsk lotniczych, jako jednej z form szkolenia taktycznego oficerów tyłów wojsk lotniczych.

I. MIEJSCE ĆWICZENIA GRUPOWEGO W SYSTEMIE SZKOLENIA TAKTYCZNEGO. CELE ĆWICZENIA GRUPOWEGO. SPORZADZENIE PLANU OPRACOWANIA ĆWICZENIA GRUPOWEGO

W procesie szkolenia taktycznego oficerów stosowane są różnorodne formy i metody szkolenia. Aczkolwiek oba te pojęcia dotyczą metodycznej strony procesu szkolenia, to nie można ich utożsamiać, bowiem pod względem treści merytorycznej różnią się one w zasadniczy sposób w praktycznej działalności dydaktycznej.

Dlatego też rozpatrując zagadnienia metodyki szkolenia /nauczania/ należy najpierw wyjaśnić co to są metody, a co formy w szkoleniu /nauczania/.

Jako metody szkolenia należy rozumieć sposoby działalności szkolących /nauczających/ ze szkolonymi, które umożliwiają szkolonym opanowanie wiedzy wraz z umiejętnościami i nawykami stosowania jej w praktyce oraz rozwijanie zdolności z zainteresowań osobistych. Metody szkolenia odpowiadają na pytanie "jak szkolić", to znaczy w jaki sposób należy przekazywać szkolonym wiedzę wojskową, aby umożliwić jej opanowanie oraz zapewnić

trwale ukształtowanie odpowiednich umiejętności i nawyków.

Metody szkolenia określają wewnętrzną stronę procesu dydaktycznego, gdyż stwarzają warunki utrzymywania między szkolącymi a szkolonymi bezpośredniego kontaktu.

Natomiast formami szkolenia będą wszystkie zamierzenia i przedsięwzięcia określające organizacyjne warunki procesu dydaktycznego, w zakresie których urzeczywistniane są metody szkolenia. Formy szkolenia stanowią więc zewnętrzną, formalną stronę szkolenia, składającą się z wielu czynników o charakterze organizacyjnym, czasowym i przestrzennym.

Formy szkolenia odpowiadają więc na pytanie: gdzie, kiedy, w jakim czasie, dla kogo, w jakich warunkach i w jakim celu organizowane jest dane przedsięwzięcie dydaktyczne^{x/}.

W praktyce, patrząc na każde przedsięwzięcie szkoleniowe figurujące w rozkładzie zajęć lub faktycznie przeprowadzone przez szkolącego można je tylko zaliczyć do form organizacyjnych szkolenia. Dopiero podczas realizacji określonych form organizacyjnych występują swoiste dla nich metody szkolenia.

Jeśli na przykład, w rozkładzie zajęć figurują lub przeprowadzone zostały zajęcia praktyczne z taktyki, w terenie, na temat rekonesansu lotniska, to nam mówi iż formą tych zajęć były zajęcia praktyczne. Ale realizując tę formę szkolenia, w trakcie konkretnego zajęcia zastosowano wiele metod jak na przykład: przypomnienie zasad przeprowadzenia rekonesansu lotniska poprzez zadanie pytań kilku oficerom z tej problematyki, topograficzna i taktyczna orientacja i opis terenu, praktyczne prowadzenie rekonesansu lotniska, pokaz działania patrolu rozpoznania skażeń, zademonstrowanie składania meldunku z rekonesansu lotniska przez dowódcę grupy rekonesansowej itp.

Tak więc w przeprowadzonym zajęciu w formie zajęć praktycznych, o którym była mowa, znalazły odbicie trzy główne metody: słowna, poglądowa i praktyczna.

Dobór odpowiednich form szkolenia i wynikająca stąd odpowiednia metodyka zależała będzie od celów szkoleniowych jakie są stawiane w każdym konkretnym wypadku. Stąd też aby trafnie i skutecznie zastosować daną formę szkolenia i określić jakimi

x/ 1. Zagadnienia metodyki nauczania w ASG, wyd. ASG W-wa 1970.
2. J. Bogusz, T. Karwat "Poradnik dydaktyczny oficera", wyd. MON W-wa 1973.

metodami ją przeprowadzić, każdy oficer, a w szczególności oficer sztabu i dowódcą, powinien znać formy i metody szkolenia wojskowego oraz umieć je stosować w praktyce.

W procesie szkolenia taktycznego oficerów wojsk lotniczych mogą być stosowane następujące formy:

Formy szkolenia		
I	Proste	Wykład
		Praca samodzielna /samokształcenie/
		Konsultacja
		Seminarium
		Repetycje
		Informacja sztabowa
		Ćwiczenie grupowe
		Trening sztabowy
II	Złożone	Ćwiczenie na mapach
		Ćwiczenie szkieletowe
		Szkolenie taktyczno-bojowe
		Trening systemu /np. osiągn. wyż. stanów got. boj./
		Ćwiczenie lotno-taktyczne
		Manewry

Jak widać z powyższego, form szkolenia taktycznego jest wiele. Każda jednak znacznie różni się od siebie i w jej wyborze oraz stosowaniu nie może być dowolności. Układ ich pod względem kolejności uwzględnia jedną z podstawowych zasad dydaktycznych tj. zasadę postępującej złożoności i stopniowania trudności w nauczaniu, która określa, że aby osiągnąć pozytywne wyniki w szkoleniu /nauczaniu/ należy m.in. przechodzić stopniowo od łatwego do trudnego.

Ćwiczenie grupowe zajmuje ważne miejsce w ogólnym układzie form szkolenia. Będąc, jak wspomniano na wstępie, najbardziej prostą formą praktycznego zgłębiania wiedzy taktycznej, przygotowuje szkolonych do samodzielnego rozwiązywania poszczegól-

gólnych zagadnień taktycznych, wyrabia nawyki w działalności na określonym stanowisku, ucząc podejmowania prawidłowych decyzji w oparciu o proces myślowy.

Stąd też głównym celem ćwiczenia grupowego jest wyrabiać u oficerów umiejętności stosowania nabytej teoretycznej wiedzy oraz regulaminów i instrukcji podczas rozwiązywania praktycznych zadań, w konkretnej sytuacji.

Realizując ten cel, ćwiczenie grupowe z taktyki tyłów wojsk lotniczych spełnia ponadto wiele funkcji jak:

- rozwija u szkolonych wyobraźnię taktyczną, inicjatywę i samodzielność w rozwiązywaniu taktycznych zadań;

- uczy szkolonych organizacji, planowania i realizowania tyłowego zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa;

- uczy szkolonych terminologii wojskowej i wyrabia u nich właściwy "język wojskowy";

- kształtuje u szkolonych właściwy pogląd na organizację tyłowego zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa;

- umożliwia dość dokładne sprawdzenie u szkolonych zagadnień z danej problematyki;

- przygotowuje szkolonych do udziału w wyższych, bardziej skomplikowanych formach szkolenia;

- uczy szkolonych metodyki przeprowadzania ćwiczenia grupowego.

Ćwiczenie grupowe, jako forma szkolenia ma tę właściwość, że może być stosowane we wszystkich grupach szkolenia na wszystkich szczeblach. Jednak tę formę szkolenia stosuje się wówczas, gdy szkoleni są do niej przygotowani posiadając teoretyczne wiadomości z taktyki ogólnej, taktyki lotniczej i taktyki tyłów lotniczych nabyte uprzednio na wykładach, seminariach i w drodze indywidualnej, samodzielnej pracy.

Proces opracowania ćwiczenia grupowego z taktyki tyłów wojsk lotniczych, które by przedstawiało odpowiednią wartość, to składnik dwóch czynników:

- a/ właściwego poziomu przygotowania z zakresu taktyki tyłów wojsk lotniczych i taktyki wojsk lotniczych ze strony opracowującego ćwiczenie, odpowiednio do tematu i szczebla ćwiczenia;

- b/ dużego wysiłku myślowego rozłożonego w określonym czasie.

Czynnik pierwszy wydaje się nie wymaga wyjaśnień. Jeśli natomiast chodzi o wysiłek myślowy, to czas na opracowanie ćwiczenia w każdym konkretnym wypadku będzie inny.

Wpływają na to takie czynniki jak: temat ćwiczenia, cele szkoleniowe, ilość i treść zagadnień, doświadczenie opracowującego ćwiczenie, a nawet jego stan psychiczny i fizyczny w trakcie opracowywania ćwiczenia.

W każdym jednak wypadku aby zachować systematyczność i ciągłość pracy podczas opracowywania ćwiczenia grupowego, aby w terminie i dobrze je opracować efektywnie wykorzystując czas, przed przystąpieniem do opracowania pierwszego dokumentu ćwiczenia należy sporządzić plan opracowania ćwiczenia.

Plan taki sporządza się w oparciu o następujące dane:

- data otrzymania polecenia opracowania ćwiczenia;
- termin przedstawienia opracowanych dokumentów ćwiczenia do zatwierdzenia;
- data wręczenia założeń ćwiczącym;
- data przeprowadzenia ćwiczenia.

Sporządzając plan opracowania ćwiczenia grupowego i określając w nim ostateczny termin opracowania ćwiczenia w całości, należy również uwzględnić wszystkie inne terminowe przedsięwzięcia wpływające z bieżącego wykonywania obowiązków służbowych. Nie uwzględnienie tego mogłoby wpłynąć ujemnie na prace związane z opracowaniem ćwiczenia, a tym samym na jego jakość.

Przykładowa forma i treść planu opracowania ćwiczenia
grupowego

ZATWIERDZAM
DOWÓDCA /SZEFL/ ...

.....

Dnia

T A J N E

Egz. poj.

P L A N

opracowania ćwiczenia grupowego z taktyki tyłów wojsk
lotniczych dla

Temat

Dane wyjściowe:

1. Polecenie opracowania ćwiczenia grupowego otrzymano - 3.01

2. Przedstawienie zamiaru ćwiczenia do zatwierdzenia - 10.1
 3. Całość materiałów przedstawić do zatwierdzenia - 20.1
 4. Wręczenie założenia ćwiczącym - 23.1
 5. Przeprowadzenie ćwiczenia grupowego - 28-29.1
 6. Czas przeznaczony na przeprowadzenie ćwiczenia - 12 godz.

Lp.	Wyszczególnienie czynności	Termin wykon.	Wykonawcy	Uwagi
1	Sporządzenie planu opracowania ćwicz. grupowego:	4.1	mjr Jaworski	
2	Opracowanie zamiaru ćwiczenia grupowego:			
	a/ analiza tematu ćwiczenia i jego zrozumienie	4.1	"-	
	b/ określenie celów szkoleniowych ćwiczenia	4.1	"-	
	c/ dobór i ogólny przegląd literatury	5.1	"-	
	d/ studiowanie literatury	6-7.1	"-	
	e/ opracowanie części organizacyjno-metodycznej zamiaru	8-10.1	"-	
	f/ opracowanie części operacyjno-taktycznej zamiaru	11-12.1	"-	
	g/ opracowanie całości zamiaru ćwiczenia	13.1	"-	
3	Opracowanie założenia do ćwiczenia grupowego	14-15.1	"-	
4	Opracowanie planu przeprowadzenia ćwicz. grup.			
	a/ opracowanie części tekstualnej planu	16-17.1	"-	
	b/ opracowanie mapy kierownika ćwiczenia	18-19.1	"-	
5	Sprawdzenie i przedstawienie całości materiałów ćwiczenia do zatwierdzenia	20.1	"-	

Lp.	Wyszczególnienie czynności	Termin wykon.	Wykonawcy	Uwagi
6	Powielanie dokumentów ćwicz. grupowego /założenia/	21.1	chor. Skiba	

PODPIS:

.....
/stanowisko służbowe/

.....
/stopień, imię i nazwisko/

Wykonano w egz.
Wykonał
Dnia
Druk.
.....

II. METODYKA OPRACOWANIA MATERIAŁÓW METODYCZNO-SZKOLENIOWYCH ĆWICZENIA GRUPOWEGO

Właściwe i dokładne opracowanie materiałów ćwiczenia grupowego pod względem metodycznym, takich jak:

- zamiar ćwiczenia grupowego;

- założenie;

- plan przeprowadzenia ćwiczenia wraz z załącznikami oraz mapa, ma duży wpływ na wyniki przeprowadzonego ćwiczenia.

Układ metodyczny ćwiczenia grupowego powinien uwzględnić odpowiednią, realną sytuację operacyjno-taktyczną będącą głównym tłem, na podstawie której będzie przebiegać całe ćwiczenie, a następnie powinien zawierać pełne opracowanie zagadnień szkoleniowych danego tematu, z określeniem czasu na ich przeprowadzenie.

Przyjęta w ćwiczeniu grupowym sytuacja operacyjno-taktyczna powinna zapewnić opracowanie na jej tle odpowiedniej sytuacji tyłowej. Sytuacja tyłowa powinna być taką, aby możliwości zabezpieczenia tyłowego były względnie utrudnione w stosunku do potrzeb zabezpieczanych oddziałów lotniczych. To urealnia sytuację podczas ćwiczenia, przybliżając warunki przyjęte w ćwiczeniu do faktycznych warunków bojowych. Ma to duże znaczenie w szkoleniu wojskowym, bowiem pozwala kształtować u szkolonych określone umiejętności postępowania w trudnych i złożonych sytuacjach, a przez to wyrabia u nich wysokie walory organizacyjno-dowódcze. Bez tego, ćwiczenie byłoby nie ciekawe, ograniczające się jedynie do wykonania pewnych kalkulacji dla powzięcia, w zasadzie z góry przewidywanej decyzji, pozbawiając szkolonych możliwości twórczego myślenia w sytuacjach problemowych.

Opracowując poszczególne dokumenty ćwiczenia grupowego należy pamiętać o potrzebie zachowania wysokiej kultury sztabowej.

Chodzi o to aby dokumenty te będąc wzorem dla szkolonych, zachęcały do naśladowania i wpływały na nich wychowawczo.

Przed przystąpieniem do opracowania ćwiczenia grupowego opracowujący musi mieć skonkretyzowane następujące dane wyjściowe:

- temat ćwiczenia;

- cele szkoleniowe ćwiczenia;

- czas przeznaczony na przeprowadzenie ćwiczenia;

- metoda przeprowadzenia ćwiczenia;
- uczestnicy ćwiczenia /ćwiczący/;
- data i miejsce przeprowadzenia ćwiczenia;
- materiałowe zabezpieczenie ćwiczenia.

Dane te opracowujący ćwiczenie powinien otrzymać od przełożonego nakazującego opracowanie ćwiczenia, a w wypadku nieotrzymania ich powinien sam ustalić.

Takie dane jak: temat ćwiczenia, czas przeznaczony na jego przeprowadzenie, ćwiczący, data i miejsce przeprowadzenia, zasady będą określone w programach i rozkładach zajęć. Cele szkoleniowe ćwiczenia i metodę jego przeprowadzenia precyzuje zwykle przełożony nakazujący opracowanie ćwiczenia, ale mogą być te elementy, w zależności od konkretnej sytuacji, określone przez opracowującego ćwiczenie. Zawsze jednak, niezależnie kto je będzie określał, aby je właściwie określić, powinien brać pod uwagę zakres znajomości zagadnień taktyki tyłów przez uczestników ćwiczenia, a więc stopień ich dotychczasowego taktycznego przygotowania.

1. Opracowanie zamiaru ćwiczenia grupowego

Zamiar ćwiczenia grupowego jest podstawowym i najważniejszym dokumentem ćwiczenia, na podstawie którego opracowuje się pozostałe dokumenty jak: założenie, plan przeprowadzenia ćwiczenia wraz z załącznikami oraz mapę kierownika ćwiczenia.

Od stopnia dokładności i prawidłowości opracowania zamiaru zależy jakość całych materiałów ćwiczenia.

Pod względem treści i budowy zamiar ćwiczenia grupowego składa się z dwóch głównych części: organizacyjno-metodycznej i operacyjno-taktycznej.

Część organizacyjno-metodyczna zamiaru zawiera następujące zagadnienia:

- temat ćwiczenia grupowego;
- cele szkoleniowe ćwiczenia;
- sposób /metoda/ przeprowadzenia ćwiczenia;
- skład uczestników ćwiczenia;
- data przeprowadzenia ćwiczenia i jego czas trwania;
- tematy etapów ćwiczenia, ich cele szkoleniowe, zagadnienia szkoleniowe i podział czasu;
- warunki działań przyjęte w ćwiczeniu.

Ważne znaczenie, w opracowaniu części organizacyjno-metodycznej zamiaru, ma dokładne przeanalizowanie i zrozumienie tematu ćwiczenia ponieważ temat decyduje o strukturze całego ćwiczenia. Zrozumieć temat, to znaczy zrozumieć treść i zakres całości zagadnień ćwiczenia, a więc treść i zakres pracy ćwiczących na poszczególnych stanowiskach. W rezultacie przeanalizowania tematu ćwiczenia grupowego powinien powstać dokładny obraz zasadniczych zagadnień obu części zamiaru ćwiczenia.

Drugą ważną czynnością to określenie celu /celów/ szkoleniowego ćwiczenia.

Określić i sformułować cel szkoleniowy ćwiczenia grupowego, to jest określić jakie rezultaty należy osiągnąć poprzez przeprowadzenie danego ćwiczenia. Właściwie określony cel szkoleniowy ćwiczenia, to dobra treść materiałów metodycznych ćwiczenia, a także właściwy zakres i treść pracy ćwiczących.

Cel szkoleniowy ćwiczenia formułuje się wyraźnie, zrozumiale i w miarę możliwości zwięźle. Powinien on odpowiadać treści tematu, poziomowi przygotowania ćwiczących, a jego osiągnięcie powinno mieścić się w czasie przeznaczonym na przeprowadzenie ćwiczenia.

Wyraźne i dokładne sformułowanie celu szkoleniowego nadaje mu ścisły kierunek i wyklucza możliwość różnego pojmowania jego sensu. Ma to duże znaczenie w toku rozwiązywania kolejnych zagadnień tak podczas opracowywania zamiaru, prowadzenia ćwiczenia, a także podsumowania jego wyników.

W zależności od poziomu posiadanej wiedzy z zagadnień taktyki tyłów wojsk lotniczych przez ćwiczących oraz opanowania danego tematu, cel /cele/ szkoleniowy może określać: "nauczyć", "zapoznać", "sprawdzić" wiadomości teoretyczne i umiejętności praktyczne, "ugruntować" wiadomości, "pogłębić" wiadomości itp.

W zależności od postawionego celu szkoleniowego stosowane będą różne metody prowadzenia ćwiczenia grupowego jak np.: "zajęcia grupowe w sali wykładowej na mapach", "zajęcia grupowe w terenie na mapach", "zajęcia grupowe w sali wykładowej na mapach z przeprowadzeniem określonych zajęć w terenie", "zajęcia grupowe z elementami zajęć pokazowych" itp.

Skład uczestników ćwiczenia, data jego przeprowadzenia i czas trwania, określane są z reguły przez stawiającego zadanie na przeprowadzenie ćwiczenia.

W zależności od przewidywanej ilości przerabianych zagadnień i obranej metody przeprowadzenia ćwiczenia, a głównie o tematu i celów szkoleniowych, ćwiczenie grupowe może być jednym lub więcej etapowe.

Jeżeli temat ćwiczenia określa, a cel szkoleniowy przewiduje, opanowanie zagadnień np.: organizacji i realizacji tyłowego zabezpieczenia działań bojowych pułku lotniczego, to ćwiczenie grupowe powinno zawierać dwa etapy:

- pierwszy etap: "organizacja tyłowego zabezpieczenia działań bojowych pułku lotniczego";

- drugi etap: "kierowanie tyłowym zabezpieczeniem działań bojowych pułku lotniczego".

Natomiast, jeżeli temat i cel szkoleniowy określa opanowanie tylko zagadnień organizacji tyłowego zabezpieczenia działań bojowych pułku lotniczego, to ćwiczenie grupowe będzie jednoetapowe.

W wypadku podziału ćwiczenia na etapy i po określeniu ich dla każdego etapu określa się i formułuje cel /cele/ szkoleniowy, wskazujący co należy osiągnąć w wyniku przerobienia danego tematu. Pamiętać przy tym należy, że cele szkoleniowe etapów powinny całkowicie wyczerpać cel szkoleniowy danego tematu ćwiczenia. Dlatego też formułuje się je bardziej szczegółowo niż ogólny cel szkoleniowy ćwiczenia.

Opracowując zamiar ćwiczenia grupowego należy dokładnie ustalić ilość i treść zagadnień jakie mają być przerabiane oraz ile czasu przeznaczyć na każde z nich. W każdym wypadku uzależnione to będzie od tematu i celu szkoleniowego ćwiczenia oraz od ogólnego czasu przeznaczanego na jego przeprowadzenie.

Treść poszczególnych zagadnień może być na przykład następująca:

- analiza zadania, wstępna ocena sytuacji i wytyczne dla szefów służb i dołów pododdziałów na tyłowe zabezpieczenie działań bojowych pułku;

- kalkulacja sił i środków na tyłowe zabezpieczenie działań bojowych pułku;

- propozycje szefów służb i dołów pododdziałów na tyłowe zabezpieczenie działań bojowych pułku;

- powzięcie decyzji i postawienie zadań na tyłowe zabezpieczenie działań bojowych pułku, itp.

Przy podziale czasu na zagadnienia szkoleniowe należy wziąć pod uwagę stopień ważności zagadnienia i jego objętość, uwzględniając przy tym, by większa część czasu przewidzianego na ćwiczenie grupowe została wydzielona na przerobienie podstawowych, głównych zagadnień szkoleniowych.

Przystępując do opracowania warunków działań należy określić następujące zagadnienia:

- teatr i rejon działań bojowych;
- jakiego państwa obcego siły zbrojne przyjmuje się za przeciwnika;
- wojska własne /skład, organizacja/;
- charakter działań bojowych /początkowy okres wojny, działania zaczepne, obronne itp./;
- jaka jednostka lotnicza /związek/ bierze udział w działaniach bojowych i jednostki zabezpieczające /organizacja, wyszkolenie, ukompletowanie, wyposażenie, warunki szczególne/ działania bmr, grup specjalnych przeciwnika itp. ;
- pora roku i doby;
- warunki meteorologiczne.

W zależności od potrzeb wynikających każdorazowo z treści tematu można określić i inne zagadnienia. W każdym jednak wypadku treść zagadnień ujętych w warunkach działań powinna być wyrazem tematu ćwiczenia oraz jego celów szkoleniowych.

Część operacyjno-taktyczna zamiaru powinna określać jak najbardziej pouczające tło działań bojowych, na podstawie którego rozwiązywane będą wszystkie zagadnienia szkoleniowe ćwiczenia. Jest również podstawą do opracowania, w sensie operacyjno-taktycznym, mapy kierownika ćwiczenia, planu przeprowadzenia ćwiczenia i zadań dla ćwiczących.

Część operacyjno-taktyczna zawiera następujące zagadnienia:

"ZACHODNI" /przeciwnik/.

1. Wojska lądowe:

- skład i ugrupowanie bojowe;
- charakter działań bojowych;
- zajmowana rubież lub rejon rozmieszczenia;
- ogólny zamiar działań.

2. Lotnictwo:

- skład bojowy, typy samolotów, bazowanie;
- charakter poprzednio i aktualnie prowadzonych działań bojowych, sposoby działań bojowych.

"WSCHODNI" /wojska własne/

1. Wojska lądowe:

- skład i ugrupowanie bojowe;
- charakter działań bojowych /dział.zaczepekne, obronne itp/;
- zajmowana rubież i linia styczności bojowej;
- zamiar działań itp.

2. Lotnictwo:

- skład bojowy, typy samolotów, bazowanie;
- charakter prowadzonych działań bojowych poprzednio i obecnie poszczególnych rodzajów lotnictwa;
- zadania bojowe jednostek sąsiednich i współdziałających;
- zadania bojowe i idea decyzji dowódcy ćwiczącego pułku lotniczego /dywizji/;
- wyszkolenie pułku lotniczego /dywizji/, ukończenie, zabezpieczenie bojowe, materiałowo-techniczne i lotniskowe.

Następnie po ogólnym zobrazowaniu działań własnego lotnictwa, należy opracować końcowy element części operacyjno-taktycznej zamiaru - "położenie szczegółowe".

W położeniu szczegółowym określa się:

- jaki pułk lotniczy /dywizja/ przyjmuje się jako ćwiczący w opracowywanym ćwiczeniu;
- jego konkretne zadania i sposoby jego wykonania /natężenie działań, rodzaj ładunku, termin gotowości do działań itp./;
- jego bazowanie i ewentualne przebazowanie;
- kto zabezpiecza działania bojowe pułku lotn. /dywizji/ - elementy tyłowego zabezpieczenia;
- zadania tyłów wypływające z zadań pułku lotniczego /dywizji/ którego to działania bojowe zabezpieczają;
- rozmieszczenie elementów i urządzeń tyłowego zabezpieczenia;
- sposób gromadzenia i utrzymywania zapasów środków materiałowych, organizacja dowozu tych środków itp.

Po opracowaniu zamiaru ćwiczenia grupowego w całości, przedstawia się go do zatwierdzenia przez stawiającego zadanie na opracowanie ćwiczenia lub osobę przez niego upoważnioną.

2. Opracowanie planu przeprowadzenia ćwiczenia oraz mapy kierownika ćwiczenia

Można się spotkać z dwiema metodami opracowania pod względem merytorycznym materiałów będących planem przeprowadzenia ćwiczenia grupowego. W zależności od tego kto ćwiczenie to opracowuje i komu ma ono służyć /jednostki czy uczelnie wojskowe/ materiały te różnią się pod względem formy i noszą nazwę: "część metodyczna przeprowadzenia ćwiczenia grupowego" bądź "plan przeprowadzenia ćwiczenia grupowego", spełniając tę samą funkcję.

a/ część metodyczna

Część metodyczna po przeprowadzeniu ćwiczenia grupowego jest dokumentem metodycznym dla kierownika ćwiczenia. Dokument ten zapewnia kierownikowi ćwiczenia możliwość sprawnego, dokładnego oraz zgodnego ze strukturą ćwiczenia jego przeprowadzenia. Jest to bardziej funkcjonalny, wyrażony w innej formie i treści plan przeprowadzenia ćwiczenia grupowego.

Podstawę do opracowania części metodycznej stanowi wcześniej opracowany zamiar ćwiczenia, założenie oraz mapa kierownika ćwiczenia.

Część metodyczna do przeprowadzenia ćwiczenia grupowego powinna zawierać pełne i dokładne rozwiązania wszystkich zagadnień przewidzianych do przerobienia w ćwiczeniu oraz wskazówki metodyczne dotyczące działalności kierownika ćwiczenia i ćwiczących, w toku całego ćwiczenia, z uwzględnieniem czasu astromiocznego i operacyjnego.

Opracowując część metodyczną rozpracowuje się kolejno, oddzielnie każde zajęcie, zgodnie ze strukturą ćwiczenia podając:

- temat zajęcia;
- cel szkoleniowy zajęcia;
- zagadnienia szkoleniowe i podział czasu;

Następnie wyszczególnia się czynności jakie spełnia kierownik ćwiczenia rozpoczynając zajęcia, na przykład:

- co powinien podać słuchaczom;

- co powinien sprawdzić;
- na co powinien zwrócić uwagę ćwiczących, itp.

W dalszej części ujmowane są kolejno zagadnienia przerabiane w danym zajęciu.

Przykład opracowanego zajęcia składającego się na część metodyczną do przeprowadzenia ćwiczenia

ZAJĘCIE PIERWSZE

I. TEMAT: "Analiza otrzymanego zadania przez dowódcę batalionu zaopatrzenia"

II. CELE SZKOLENIOWE:

1. Zapoznać ćwiczących z metodą pracy dowódcy batalionu zaopatrzenia po otrzymaniu zadania na materiałowe i lotniskowo-techniczne zabezpieczenie działań bojowych pułku lotniczego.
2. Na podstawie założonej sytuacji operacyjno-taktycznej nauczyć ćwiczących przeprowadzenia analizy otrzymanego zadania na materiałowe i lotniskowo-techniczne zabezpieczenie działań bojowych pułku lotniczego.

III. ZAGADNIENIA SZKOLENIOWE I PODZIAŁ CZASU:

W s t ę p.....	10'
1. Ustalenie zagadnień wchodzących w zakres wypracowania przez dowódcę batalionu zaopatrzenia decyzji na materiałowe i lotniskowo-techniczne zabezpieczenie działań bojowych pułku lotniczego	20'
2. Analiza zadania przez dowódcę batalionu zaopatrzenia na materiałowe i lotniskowo-techniczne zabezpieczenie działań bojowych pułku lotniczego	55'
Zakończenie	5'
Razem:	90'

IV. PRZEBIEG ZAJĘCIA:

W s t e p i

- podanie tematu i zagadnień szkoleniowych ćwiczenia;
- podanie tematu i zagadnień szkoleniowych zajęcia;
- skontrolowanie przygotowania się ćwiczących do zajęć:
 - a/ sprawdzenie opracowanych map;
 - b/ zadanie pytań kontrolnych.

Pytania

1. Wymienić co wchodzi w zakres materiałowego i lotniskowo-technicznego zabezpieczenia działań bojowych pułku lotniczego i jakie służby biorą udział w jego realizacji.
2. Omówić rolę materiałowego i lotniskowo-technicznego zabezpieczenia w odtwarzaniu gotowości bojowej pułku lotniczego.
3. Wymienić jakie są zadania 16 plmsz i 15 batalionu zaopatrzenia określone w założeniu do ćwiczenia.

ZAGADNIENIE 1

Ustalenie zagadnień wchodzących w zakres wypracowania przez dowódcę batalionu zaopatrzenia decyzji na materiałowe i lotniskowo-techniczne zabezpieczenie działań bojowych pułku lotniczego.

Wskazówki metodyczne

Treść, kolejność pracy dowódcy batalionu zaopatrzenia przy wypracowywaniu decyzji na materiałowe i lotniskowo-techniczne zabezpieczenie działań bojowych pułku oraz zagadnienia analizy zadania ustalić wspólnie ze słuchaczami.

PROPONOWANE ROZWIĄZANIE

Kolejność pracy dowódcy 15 batalionu zaopatrzenia

Po otrzymaniu zadania bojowego przez pułk lotniczy, dowódca tego pułku przeprowadza analizę zadania, określa zamiar działań i udziela wytycznych.

Dowódca 15 batalionu zaopatrzenia może otrzymać wytyczne w zakresie:

- ilości samolotów, które należy zabezpieczyć, czasy poszczególnych wylotów i lądowania oraz czas osiągnięcia przez batalion zaopatrzenia gotowości do zabezpieczenia działań bojowych pułku;

- orientacyjne ilości i rodzaje środków materiałowych /szczególnie amunicji lotniczej/;

- zakres, termin i miejsce złożenia propozycji dla dowódcy pułku przez dowódcę batalionu zaopatrzenia, dotyczących możliwości i organizacji materiałowego i lotniskowo-technicznego zabezpieczenia działań bojowych pułku.

Na podstawie powyższych danych oraz zarządzenia zastępcy dowódcy dywizji ds. techniki i zaopatrzenia, dowódca batalionu zaopatrzenia analizuje zadanie rozpatrując następujące zagadnienia.

1. Zadanie zabezpieczanego pułku.
2. Zadanie batalionu zaopatrzenia.
3. Zadanie sąsiadów mające wpływ na wykonanie zadania przez batalion zaop.
4. Kalkulacja czasu.
5. Wnioski.

Po przeprowadzeniu analizy zadania dowódca batalionu zaopatrzenia udziela wytycznych szefom służb i dowódcom pododdziałów.

ZAGADNIENIE 2

Analiza zadania przez dowódcę batalionu zaopatrzenia na materiałowe i lotniskowo-techniczne zabezpieczenie działań bojowych pułku lotniczego.

Wskazówki metodyczne:

1. Dla celów szkoleniowych wysłuchać treści analizy zadania przeprowadzonej przez 3 ćwiczących, postawionych na stanowisku dowódcy 15 batalionu zaopatrzenia.
2. Omówić szczegółowo ewentualne niewłaściwości występujące u ćwiczących podczas dokonywania analizy zadania.

Wprowadzenie:

- Czas operacyjny 17.00 12.6
- Miejsce - SD dcy 15 bzaop-lotnisko ZALIPIE.

Dowódca 15 batalionu zaopatrzenia powrócił z SD dowódcy 16 plmsz gdzie otrzymał wytyczne od dowódcy pułku i zapoznał się z zadaniem batalionu. Znając zadanie batalionu określone w zarządzeniu zoy dcy dywizji ds. techniki zaopatrzenia, przystępuje wspólnie z szefem sztabu bzaop do przeprowadzenia analizy zadania.

Ćwiczący, na stanowisku dowódcy 15 batalionu zaopatrzenia, przystępują do przeprowadzenia analizy zadania na materiałowe i lotniskowo-techniczne zabezpieczenie działań bojowych 16 plmsz w dniu 13.6.

PROPONOWANE ROZWIĄZANIE

/przykładowe/

1. 16 plmsz od świtu 13.6 ma być w gotowości na sygnał z WSD do niszczenia kolumn pancernych i zmechanizowanych przeciwnika.

Pułk prowadzi działania bojowe z dwóch lotnisk: ZALIPIE i zapasowe BIAŁKI.

- Planowane natężenie działań bojowych pułku w dniu 13.6
- z lotniska ZALIPIE - 64 s/l
 - z lotniska BIAŁKI - 44 s/l

Szczegółowe potrzeby środków materiałowych ma przedstawić inżynier pułku, jeszcze przed udzieleniem wytycznych dla szefów służb i dowódców pododdziałów.

2. Z zadań 16 plmsz i wytycznych dowódcy pułku wynikają następujące zadania dla 15 batalionu zaopatrzenia:
 - przygotowanie lotniska ZALIPIE i BIAŁKI do prowadzenia z nich działań bojowych przez pułk, w dniu 13.6;
 - przygotowanie sił i środków batalionu do zabezpieczenia działań bojowych pułku w dniu 13.6 w ilości 108 s/l, z tego 44 s/l z lotniska BIAŁKI;
 - przygotowanie i przedstawienie dowódcy 16 plmsz propozycji dotyczących stanu środków materiałowych oraz możliwości materiałowego i lotniskowo-technicznego zabezpieczenia działań bojowych pułku w dniu 13.6 przez batalion.
3. Dla przygotowania sił i środków 15 bzaop do realizacji po - stawionego zadania, dysponuję następującym czasem:
 - obecnie jest - 17.00 12.6
 - propozycje mam przedstawić - 18.15 12.6
 - gotowość do zabezpieczenia działań bojowych pułku - 2.30 13.6

Zakończenie:

- dokonać oceny przebiegu zajęcia, przygotowania się ćwiczących, wskazując na ewentualne niedociągnięcia;
- ocenić stopień osiągnięcia celów szkoleniowych zajęcia;
- postawić zadania w zakresie przygotowania się ćwiczących do następnego zajęcia.

Celowe jest aby każde zagadnienie było rozpracowane do - kładnie, wyczerpująco i o takiej treści jakiej oczekuje się od ćwiczącego podczas jego referowania /rozwiązywania/ oraz by mogło służyć za wzorzec. Chodzi oto, że część metodyczna do przeprowadzenia ćwiczenia powinna zawierać pewne sformułowania decyzyjne, rozkazów i zarządzeń, kalkulacji naliczeń itp. wchodzących w skład danego zajęcia.

Rozwinięcie treści każdego zagadnienia powinno być poprzedzone wskazówkami metodycznymi, co pozwala kierownikowi ćwiczenia poprowadzić zajęcia w taki sposób, aby nie pominąć z góry zamierzonych czynności metodycznych.

Dobrze jest jeśli część metodyczna zawiera wprowadzenia, na podstawie których kierownik ćwiczenia stawia dodatkowe zadania, stawia ćwiczących na odpowiednie stanowiska, podaje czas operacyjny itp.

Wprowadzenia ponadto zapoznają ćwiczących z sytuacją, zmuszają ich do szybkiej jej oceny, podejmowania decyzji, a tym samym urozmaicają zajęcia, przybliżając atmosferę ćwiczenia do faktycznej sytuacji bojowej.

W każdej części każdego zajęcia części metodycznej, uwidocznią się czynności kierownika podczas zakończenia zajęć.

Mapa kierownika ćwiczenia grupowego jest również ważnym dokumentem ćwiczenia. Powinna ona zapewnić przeprowadzenie ćwiczenia zgodnie z jego zamiarem.

Mapę powinno opracowywać się równoległe z opracowywaniem zasadniczych materiałów ćwiczenia /zamiar, założenie/ i ostatecznie uzupełnia się ją po opracowaniu części metodycznej do przeprowadzenia ćwiczenia.

Należy opracowana mapa znacznie ułatwia kierownikowi ćwiczenia pracę, pozwalając rzadziej sięgać do zamiaru i założenia ćwiczenia.

Za pomocą ustalonych, obowiązujących znaków taktycznych, na mapę kierownika ćwiczenia rysowuje się:

- sytuację zamiaru operacyjno-taktycznego;
- zasadnicze wprowadzenia i decyzje do nich, możliwe do przedstawienia na mapie, oraz inne dane usprawniające prowadzenie ćwiczenia.

Wprowadzenia i decyzje mogą być także wykonane na kalce w formie oleatu, w zależności od konkretnej sytuacji i osobistego podejścia opracowującego ćwiczenie.

Pozostałe elementy umieszczone na mapie, jak: napisy, podpisy, oznaczenie gryfu tajności itp., powinny być zgodne z obowiązującymi w tym zakresie ustaleniami regulaminu służby sztabów.

Opracowaną część metodyczną do przeprowadzenia ćwiczenia grupowego, zgodnie z podaną wyżej formą na każde zajęcie oddzielnie, przedstawia się wraz z mapą kierownika ćwiczenia jako całość, do zatwierdzenia przez właściwego przełożonego.

Ważne jest, o czym należy pamiętać, że od poziomu opracowania części metodycznej do przeprowadzenia ćwiczenia oraz mapy kierownika ćwiczenia, zależy poziom przeprowadzenia ćwiczenia, a więc jego wyniki i stopień osiągnięcia postawionych celów szkoleniowych.

Część metodyczną przeprowadzenia ćwiczenia grupowego, opracowaną według podanej formy stosuje się w zasadzie, jak już wspomiano, w uczelniach wojskowych, gdzie zajęcia prowadzone są w godzinach lekcyjnych. W jednostkach, ze względu na inną organizację pracy niż w uczelniach wojskowych, nie celowe jest dzielenie ćwiczenia grupowego na zajęcia prowadzone w oddzielnych dniach. Ćwiczenie winno być prowadzone jako całość w ciągu jednego lub dwóch dni, w zależności od czasu wyznaczonego na nie. Dlatego też w jednostkach stosuje się z reguły plan przeprowadzenia ćwiczenia grupowego.

b/ plan przeprowadzenia ćwiczenia grupowego

Plan przeprowadzenia ćwiczenia grupowego jest /tak i część metodyczną, o której była mowa poprzednio/ ważnym dokumentem metodycznym kierownika ćwiczenia. Plan ten opracowuje się na podstawie zamiaru, założenia oraz mapy kierownika ćwiczenia.

Służy on kierownikowi ćwiczenia do należytego przygotowania się do ćwiczenia i jego przeprowadzenia oraz wyczerpującego przerobienia wszystkich zagadnień szkoleniowych danego tematu.

Treść planu przeprowadzenia ćwiczenia grupowego powinna, uwzględniając zamiar i wynikające zadania, określać: w jakim czasie operacyjnym i szkoleniowym, jakie zagadnienia szkole - niowe i w jakiej kolejności należy je przerobić, w warunkach jakiej sytuacji, czynności kierownika ćwiczenia podczas jego trwania, oczekiwane decyzje i rozwiązania ćwiczących.

Plan zawiera zwykle następujące zagadnienia:

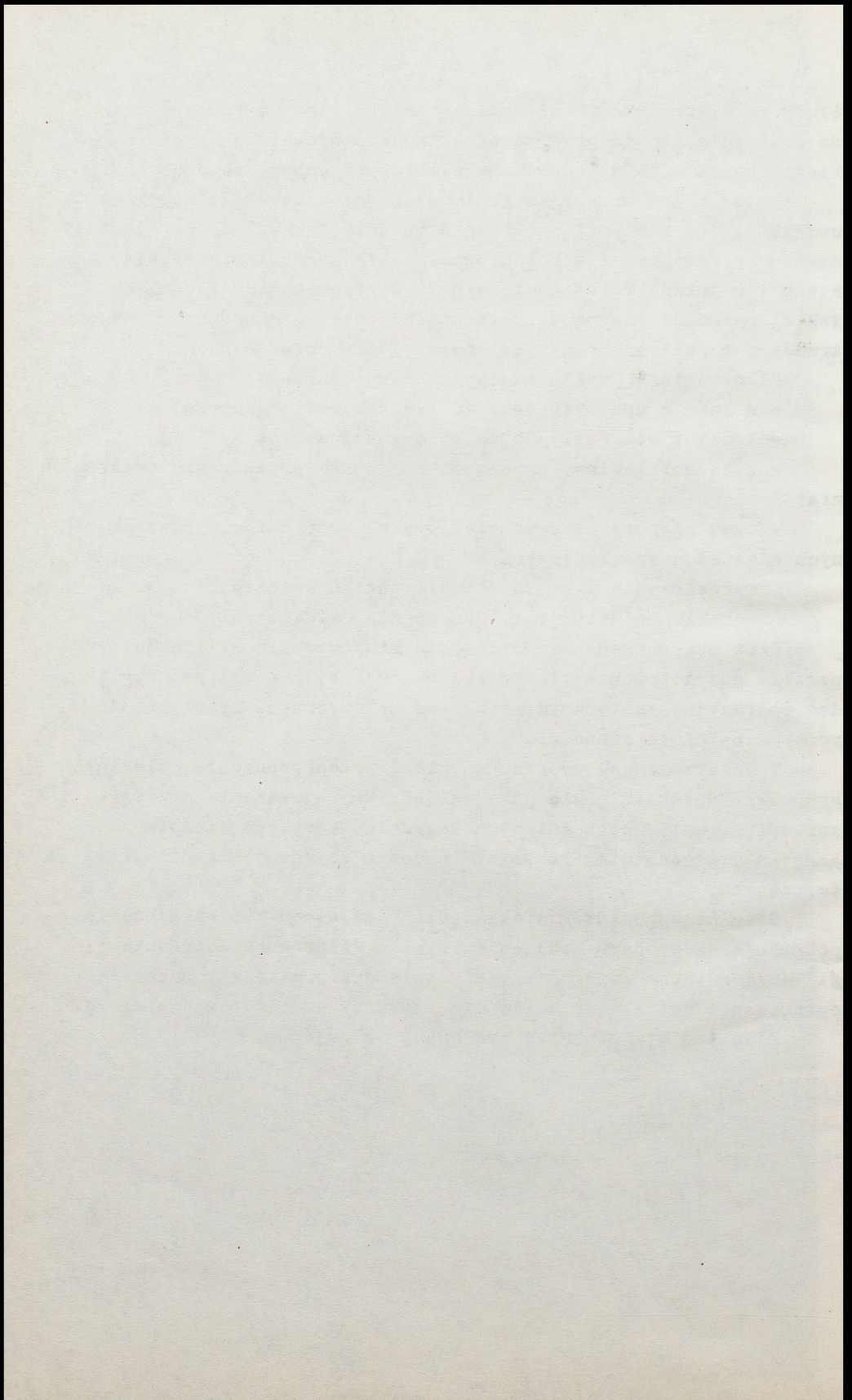
- z jaką grupą przeprowadza się ćwiczenie grupowe;
- temat i cel /cele/ szkoleniowy ćwiczenia;
- czas szkoleniowy przeznaczony na przeprowadzenia ćwiczenia;
- czas operacyjny i szkoleniowy na przerobienie poszczególnych zagadnień szkoleniowych;
- wprowadzenia i czynności kierownika ćwiczenia;
- oczekiwane decyzje i rozwiązania ćwiczących.

Plan przeprowadzenia ćwiczenia grupowego, w zależności od poziomu przygotowania kierownika ćwiczenia, zarówno pod względem operacyjno-taktycznym, jak też metodycznym, może posiadać różny stopień dokładności.

W każdym jednak wypadku do planu przeprowadzenia ćwiczenia grupowego opracowuje się jako załączniki rozwiązania decyzji, zarządzeń, wytycznych i innych zagadnień będących treścią zagadnień i przedmiotem rozważań podczas całego ćwiczenia przez ćwiczących.

Plan przeprowadzenia ćwiczenia grupowego po opracowaniu podpisuje osoba opracowująca ćwiczenie /kierownik ćwiczenia jeśli jest autorem ćwiczenia/, a zatwierdza przełożony nakazujący opracowanie ćwiczenia, względnie osoba przez niego upoważniona.

Plan ten nie powinien być znany ćwiczącym.

"ZATWIERDZAM"
DOWÓDCA /SZEFE/ ...

"WZÓR"

Egz.nr ...

P L A N

przeprowadzenia ćwiczenia grupowego z

.....
/nazwa grupy, jednostki itp./

TEMAT:

CEL SZKOLENIOWY:

CZAS:

C Z A S		Zagadnienia szkoleniowe	Treść wprowadzenia	Czynności kierownika ćwiczenia	Czynności ćwiczących	Uwagi:	
1	2	3	4	5	6	7	
		Wstęp kierownika ćwiczenia: - podanie tematu ćwiczenia, celu szkoleniowego, zagadnienia i kolejność ich przerobienia; - sprawdzenie przygotowania się ćwiczących do zajęć /przygotowanie mapy, znajomość założenia i sytuacji, przygotowanie niezbędnych dokumentów, pytania kontrolne itp./.					
		I ETAP: "Organizacja tyłowego zabezpieczenia działań bojowych pułku lotnictwa myśliwskiego" CEL SZKOLENIOWY: Zapoznać oficerów z właściwą organizacją tyłowego zabezpieczenia działań bojowych plm.					
16.00 25.6	30'	Analiza otrzymanego zadania przez dowódcę olt.	<u>Wprowadzenie nr 1.</u> 16.00 25.6 Sztab 10 bzaop. KOLNO. Dowódca 10 bzaop otrzymał od dcy 5 plm zadanie na tyłowe zabezpieczenie działań bojowych pułku w dniu 26.6. Ćwiczący na stanowisku dcy 10 bzaop przystępuje do analizy otrzymanego zadania.	1. Podaje treść wprowadzenia. 2. Wyznacza 1-2 ćwiczących do przeprowadzenia analizy otrzymanego zadania. 3. Wysłuchuje treści analizy zadania. 4. W końcowej części - wnosi ewentualne poprawki, wyjaśnia zagadnienia tego wymagające.	1. Notuję treść wprowadzenia. 2. Wyznaczony przeprowadza analizę zadania, pozostali słuchają, a następnie, za pozwoleniem kierownika ćwiczenia, uzupełniają.		

1	2	3	4	5	6
16.30 25,6	45'	Udzielenie wytycznych szefom służb i dcom pododdziałów na tylowe zabezpieczenie działań bojowych pułku.	Wprowadzenie nr 2 16.30 sztab 10 bzaop.KOLNO. Dowódca 10 bzaop po przeprowadzeniu analizy zadania przystąpił do udzielenia wytycznych szefom służb i dcom pododdziałów na tylowe zabezpieczenie działań bojowych pułku. Ćwiczący, na stanowisku dcy 10 bzaop przystępują do udzielenia wytycznych. itd.	1. Podaje treść wprowadzenia. 2. Wyznacza 1-2 ćwiczących do udzielenia wytycznych. 3. Wysłuchuje treści wytycznych. 4. Wnosi ewentualne poprawki, wyjaśniając zagadnienia tego wymagające.	1. Notuję treść wprowadzenia. 2. Wyznaczony udziela wytycznych, pozostali słuchają, a następnie, za pozwoleniem kierownika ćwiczenia uzupełniają.
<p>II ETAP: "Tylowe zabezpieczenie działań bojowych pułku lotnictwa myśliwskiego" CEL SZKOLENIOWY: Zapoznać oficerów z zasadami tyłowego zabezpieczenia działań bojowych plm.. /dalsze rozwiązania II etapu w taki sam sposób/</p>					

Podsumowanie ćwiczenia:

- podanie uwag i spostrzeżeń z przebiegu ćwiczenia;
- podanie stopnia osiągnięcia celów szkoleniowych;
- wskazanie i podkreślenie wyróżniających się w ćwiczeniu;
- wskazanie sposobu usunięcia ewentualnych braków wiedzy itp.

Załączniki:

1.
2.

.....
/podpis/

Wydrukowano w egz.

Egz.nr
 Wyk.
 Druk.
 Dnia

3. Opracowanie założenia

Założenie do ćwiczenia grupowego opracowuje się na podstawie zatwierdzonego zamiaru i jest ono głównym materiałem metodycznym dla ćwiczących.

Założenie ma na celu wprowadzić ćwiczących w sytuację, która wytworzyła się do czasu otrzymania przez pułk lotniczy /dywizję/ zadania bojowego, określić zakres prao do wykonania w procesie przygotowania się do ćwiczenia, dostarczyć ćwiczącym niezbędne dane wyjściowe i informacyjne do powzięcia przez dowódcę decyzji oraz wskazać im literaturę i pomoce naukowe dla pełnego przygotowania się do ćwiczenia.

Założenie powinno być krótkie i jasne oraz powinno zawierać tylko te dane, które znalazłyby ćwiczący w czasie rzeczywistej sytuacji bojowej i które są związane z przerabianym w ćwiczeniu tematem. Treść założenia powinna, w rezultacie jej wnikliwego przestudiowania, pozwolić ćwiczącym powziąć decyzję odpowiadającą decyzji przewidzianej w zamiarze ćwiczenia.

W żadnym jednak wypadku dane zawarte w założeniu nie powinny zdradzać rozwiązania ćwiczenia, a tym samym uwalniać ćwiczących od samodzielnej, twórczej pracy.

Właściwie opracowane założenie powinno zawierać w swej treści następujące rozdziały:

1. Sytuacja ogólna.
2. Sytuacja szczegółowa.
3. Dane informacyjne.
4. Zadania ćwiczących.
5. Literatura i pomoce naukowe.
6. Wykaz załączników.

W rozdziale pierwszym - "sytuacja ogólna", w sposób zwięzły lecz treściwy scharakteryzować należy tło operacyjno-taktyczne /działania przeciwnika i wojsk własnych/, w podobny sposób pod względem układu jak w zamiarze.

Treść przedstawiająca tło operacyjno-taktyczne powinna być tak dobrana aby uzasadniała konieczność prowadzenia danego rodzaju działań bojowych przez pułk lotniczy /dywizję/ i wynikającą z tego konieczność takiego sposobu tyłowego zabezpieczenia tych działań.

Sytuacja szczegółowa, stanowiąca rozdział drugi, po określeniu położenia i zadania bojowego pułku lotniczego /dywizji/, omawia zagadnienia dotyczące ćwiczących elementów tyłowego zabezpieczenia określając jaki oddział lotniczy /związek/ zabezpiecza zadania wynikające podczas zabezpieczenia, wytyczne wyższego przełożonego lub dowódcy zabezpieczanego oddziału lotniczego.

W rozdziale trzecim - "dane informacyjne", podaje się dane dotyczące stanu osobowego oraz organizacji oddziałów lub związków prowadzących działania bojowe i elementów zabezpieczających. Podaje się również dane dotyczące techniki lotniczej i sprzętu obsługi, ukończenia, stanu środków materiałowych, współczynników zużycia, wydzielonych limitów, obowiązujących norm, wykorzystania dróg i zasobów miejscowych, dane meteorologiczne itp.

Zadania dla ćwiczących - zawarte w rozdziale czwartym - powinny być określone krótko lecz wyraźnie i zrozumiale, aby jasno z nich wynikało co mają ćwiczący wykonać, w celu należytego przygotowania się do ćwiczenia.

W zależności od postawionego celu szkoleniowego ćwiczenia oraz od jego struktury i metody przeprowadzenia, w założeniu należy określić zadanie na pierwsze zajęcie ćwiczenia lub na całe ćwiczenie.

Zadanie może być na przykład sformułowane następująco: Przygotowując się do pierwszego zajęcia ćwiczenia grupowego należy wykonać:

- przestudiować założenie i wrysować sytuację na mapę;
- przeanalizować zadanie;
- być gotowym na stanowisku do udzielenia wytycznych szefom służb i doom pododdziałów na tyłowe zabezpieczenie działań bojowych ... pułku.

Względnie inaczej:

Podczas ćwiczenia należy wykonać:

- przestudiować założenie i wrysować sytuację na mapę;
- przeanalizować zadanie;
- wypracować na stanowisku dowódcy decyzję na tyłowe zabezpieczenie działań bojowych pułku;

- postawić zadanie na tylowe zabezpieczenie działań bojowych pułku;

- opracować zarządzenie na materiałowo-techniczne zabezpieczenie działań bojowych pułku.

W rozdziale piątym - "Literatura", wyszczególnia się regulaminy, instrukcje i inne wydawnictwa oraz pomoce naukowe pozwalające ćwiczącym właściwie i w pełni przygotować się do ćwiczenia.

W rozdziale szóstym - ostatnim, uwidocznic należy załączniki do założenia.

Załączniki te mogą być wykonane w formie graficznej lub tekstowej i zawierają dane nie ujęte w treści założenia, a niezbędne do przeprowadzenia ćwiczenia. Mogą to być na przykład: charakterystyka lotniska, wykaz transportu, schemat rozmieszczenia pułku lotniczego i elementów zabezpieczenia na lotnisku, itp.

Założenie podpisuje opracowujący ćwiczenie, a zatwierdza przełożony wydający zarządzenie jego opracowania lub osoba przez niego upoważniona.

III. PRZYGOTOWANIE KIEROWNIKA ĆWICZENIA GRUPOWEGO I ĆWICZĄCYCH

1. Przygotowanie się kierownika ćwiczenia grupowego do przeprowadzenia ćwiczenia

Przygotowanie się kierownika ćwiczenia do przeprowadzenia ćwiczenia grupowego, to jedno z ważniejszych czynności przygotowawczych do przeprowadzenia ćwiczenia. Odpowiednie przygotowanie się kierownika ćwiczenia do jego przeprowadzenia wpływa w poważnym stopniu na przebieg zajęć, na opanowanie przez szkolonych wszystkich zagadnień danego ćwiczenia.

Podczas przygotowywania się do przeprowadzenia ćwiczenia grupowego, kierownik ćwiczenia powinien, nawet jeśli osobiście opracowywał ćwiczenie, zapoznać się szczegółowo i uważnie z zasadniczymi dokumentami metodycznymi ćwiczenia /zamiar, założenie, część metodyczna do przeprowadzenia ćwiczenia, mapa/ oraz przestudiować regulaminy, instrukcje i inną literaturę w celu zgłębienia wiedzy z danej problematyki. Temat ćwiczenia, jego cele szkoleniowe muszą być zrozumiane a metodyka przeprowadze -

nia poszczególnych zajęć dokładnie przeanalizowana. Ponadto należy mieć na uwadze to, że w ćwiczeniu grupowym, bardziej niż w każdej innej formie szkolenia taktycznego, uwidacznia się wiedza teoretyczna i umiejętności dydaktyczne wykładowcy będącego kierownikiem ćwiczenia.

Duże znaczenie podczas prowadzenia ćwiczenia ma znajomość ćwiczących. Dlatego też kierownik ćwiczenia, jeśli spotyka się z ćwiczącymi po raz pierwszy, powinien zapoznać się z danymi dotyczącymi każdego ćwiczącego jak: dotychczasowe opóźnienie zagadnień taktyki tyłów wojsk lotniczych, posiadane doświadczenie w pracy tyłów, zajmowane stanowiska służbowe, ogólne zdolności itp.

Celem jest, aby kierownik ćwiczenia w procesie przygotowania się do prowadzenia zajęć przemyślał i nawet przygotował sobie osobisty plan sprawdzenia każdego ćwiczącego ujmując w nim imiennie, z góry przewidziane osoby do rozwiązywania poszczególnych zagadnień, a także odpowiedzi na pytania, które zdaniem kierownika ćwiczenia mogą ewentualnie mieć miejsce ze strony ćwiczących.

Jeśli kierownik ćwiczenia starannie i gruntownie przygotowuje się do jego przeprowadzenia, może być pewny, że pozwoli to na osiągnięcie wysokich wyników w ćwiczeniu.

2. Przygotowanie się ćwiczących do ćwiczenia

Podstawą do przygotowania się ćwiczących do zajęć jest otrzymane założenie. Powinno być ono wręczone ćwiczącym przed rozpoczęciem ćwiczenia, z takim wyliczeniem, aby mogli oni dokładnie i spokojnie je przestudiować i przygotować się do zajęć.

Przygotowując się do zajęć /szczególnie do zajęcia pierwszego/ ćwiczący kierują się głównie zasadami zawartymi w rozdziale czwartym założenia "zadania dla ćwiczących" i rozdziale piątym, "Literatura i pomoce naukowe".

Po przestudiowaniu założenia ćwiczący przygotowują mapę wrysowując na nią sytuację przedstawioną w założeniu, a następnie przystępują do wykonania zadań wynikających z założenia. Jednym z podstawowych i ważnych czynności w przygotowaniu się ćwiczących do ćwiczenia, to przestudiowanie nakazanej w założeniu literatury.

Przygotowanie się jednak ćwiczących powinno uwzględniać to, aby każdy z nich mógł występować podczas ćwiczenia na dowolnym stanowisku przewidzianym w ćwiczeniu.

Podczas przygotowywania się do ćwiczenia, ćwiczący powinni zebrać się i odpowiednio przygotować potrzebne ołówki, linijki, papier, niezbędne instrukcje, tabele i regulaminy. To, chociaż pozornie może wydawać się mało ważne, jeśli nie jest uwzględnione utrudnia pracę wpływając ujemnie na przebieg zajęć.

Wszystkie wątpliwości nasuwające się w czasie przygotowywania się ćwiczących do ćwiczenia, powinni oni wyjaśnić na grupowych lub indywidualnych konsultacjach lub też, jeśli są one mniejszej wagi, na początku ćwiczenia.

3. Przygotowanie pomieszczeń i innych pomocy szkoleniowych

Właściwie przygotowane pomieszczenia, miejsca pracy dla ćwiczących, to warunek pozytywnej atmosfery i dobrego przebiegu ćwiczenia.

Złe przygotowane sale, nieogrzane, brak stołów, krzeseł, złe oświetlenie, nieporządek itp., nie tylko może utrudnić lecz niekiedy nawet uniemożliwić przeprowadzenie ćwiczenia, nawet przy idealnym przygotowaniu się kierownika ćwiczenia i ćwiczących.

W pomieszczeniu wydzielonym do przeprowadzenia ćwiczenia powinien ponadto znajdować się zegar do oznaczania czasu operacyjnego oraz tablica.

Jeśli ćwiczenie lub jego część przebiega w terenie, należy odpowiednio wcześniej zaplanować samochód i przygotować go do przewozu osób oraz przewidzieć takie przyrządy jak: kompas, lornetki itp., które są niezbędne do prowadzenia zajęć taktycznych w terenie.

IV: METODYKA PRZEPROWADZENIA ĆWICZENIA GRUPOWEGO

1. Wprowadzenie ćwiczących do zajęć przez kierownika ćwiczenia i rozpoczęcie zajęć

Ćwiczenie grupowe powinno się rozpocząć od wystąpienia kierownika ćwiczenia, w którym podaje on temat i cel /cele/ szkoleniowy ćwiczenia, jego strukturę, kolejność prowadzenia poszczególnych zagadnień oraz powiązanie przerabianego tematu z poprzednimi tematami itp.

Jeżeli charakter przerabianego materiału wymaga przypomnienia lub wyjaśnienia, proponuje się rozpoczynać ćwiczenie grupowe od krótkiego charakteryzowania podstawowych zasad teoretycznych danego zagadnienia. W żadnym wypadku nie powinno to jednak rzutować na rozwiązanie zagadnień i nie powinno sugerować takich czy innych rozwiązań i decyzji. Powinno dać jedynie ćwiczącym ogólny pogląd na dany temat, pogłębić i ugruntować ich wiadomości, ujednolicić poglądy odnośnie ustalonych zasad, a tym samym przygotować ich do udziału w ćwiczeniu.

Zaleca się aby treść wystąpienia kierownika ćwiczenia była zawarta w opracowanym konspekcie do zajęć.

Rozpoczynając zajęcia kierownik ćwiczenia powinien ponadto:

- sprawdzić ogólny porządek na sali, a ściślej, czy ćwiczący należycie zajęli miejsca, czy posiadają przygotowane materiały i przedmioty do zajęć, czy na stołach nie znajdują się przedmioty zbędne i przeszkadzające w zajęciach;
- sprawdzić obecność ćwiczących zwracając uwagę na ich wygląd zewnętrzny;
- sprawdzić przygotowanie niezbędnych i zaplanowanych pomocy naukowych.

2. Prowadzenie ćwiczenia

Po tych czynnościach wstępnych kierownik ćwiczenia przystępuje do przerabiania zagadnienia szkoleniowego pierwszego zajęcia, podając ćwiczącym nazwę /treść/ zagadnienia oraz czas operacyjny, uwidaczniając go jednocześnie na tablicy. Dalej kierownik ćwiczenia zapoznaje ćwiczących z sytuacją w oparciu, o którą przerabiane będzie dane zagadnienie, wyznacza ćwiczących

na odpowiednie stanowiska na których mają rozwiązywać to zagadnienie, określa czas na przygotowanie się ćwiczących do referowania określonego zagadnienia.

W określonym czasie kierownik ćwiczenia wysłuchuje decyzji /rozwiązań/ 2-3 ćwiczących zwracając uwagę czy:

- treść decyzji /rozwiązania/ jest właściwa zgodna z założeniami taktyki tyłów wojsk lotniczych;
- referowane decyzje /dane/ są realne i odpowiadają aktualnej sytuacji operacyjno-taktycznej przedstawionej w założeniu;
- treść decyzji /rozwiązania/ odpowiada celom szkolenia - wym stawianym w odniesieniu do danych zajęć;
- referujący wyciąga właściwe wnioski i przestrzega zasady terminologii wojskowej.

W zależności od przyjętej metody kierownik ćwiczenia może omówić każde wystąpienie ćwiczącego oddzielnie lub omawiać zagadnienie po jego zreferowaniu przez wszystkich ćwiczących. W żadnym jednak wypadku kierownik ćwiczenia nie powinien przerywać lecz umożliwić wypowiedzieć się referującemu do końca, chyba że treść jego wypowiedzi jest nie na temat i zupełnie nie do przyjęcia.

Kierownik ćwiczenia może przyjąć za podstawę do rozwiązania następnych zagadnień ćwiczenia jedną z decyzji /kalkulacji/ przedstawionych /zreferowanych i uzasadnionych/ przez ćwiczącego. To jednak zawsze wymaga poczynienia przez kierownika ćwiczenia pewnych zmian i poprawek w opracowaniu metodycznym odnośnie dalszych rozwiązań z góry przyjętych, w oparciu o konkretną decyzję.

W tej sytuacji kierownik ćwiczenia powinien podkreślić oryginalność i zasadność taktyczną przedstawionych decyzji przez referujących, co rozwija u ćwiczących inicjatywę i wiarę we własne siły, a do dalszego ćwiczenia przyjąć rozwiązanie z opracowania metodycznego wyjaśniając przy tym ćwiczącym potrzebę takiego postąpienia.

Błędem kierownika ćwiczenia jest z góry odrzucanie decyzji ćwiczących i narzucanie im własnej decyzji, bez żadnej analizy, omówienia i uzasadnienia.

Bardzo ważne jest aby podczas zajęć ćwiczący byli przekonani co do słuszności tej czy innej decyzji lub dlaczego te czy inne ich wypowiedzi i rozwiązania były niesłuszne.

Podczas prowadzenia zajęć kierownik ćwiczenia nie powinien dopuszczać do zbyt długich dyskusji, szczególnie pomiędzy ćwiczącymi, co oprócz tego że wprowadza złą atmosferę ćwiczenia obniżając jakość jego wyników, zabiera także czas przeznaczony na inne zagadnienia.

W czasie zajęć powinien panować porządek, dyscyplina i powaga, a kierownik ćwiczenia powinien zawsze panować nad przebiegiem zajęć i całą sytuacją.

Kierownik ćwiczenia, prowadząc ćwiczenie grupowe, powinien być przykładem i wzorem dla ćwiczących zarówno pod względem własnego zachowania się jak też posiadanej wiedzy i metodycznych umiejętności prowadzenia zajęć.

3. Podsumowanie przebiegu ćwiczenia

Po przerobieniu wszystkich zagadnień szkoleniowych danego zajęcia, kierownik ćwiczenia podsumowuje przebieg zajęcia określając zadania na następne zajęcia.

Po przeprowadzeniu wszystkich zajęć i przerobieniu wszystkich zagadnień zgodnie ze strukturą ćwiczenia, należy przewidzieć czas na podsumowanie ćwiczenia.

Dokonując podsumowania ćwiczenia kierownik ćwiczenia powinien:

- przypomnieć temat i cel /cele/ szkoleniowy ćwiczenia oraz jego zagadnienia szkoleniowe;
- omówić ogólnie sytuację operacyjno-taktyczną, na tle której było prowadzone ćwiczenie;
- podkreślić pracę ćwiczących w świetle przerabianych zagadnień szkoleniowych;
- wskazać błędy i niedociągnięcia ćwiczących, które miały miejsce w ćwiczeniu;
- wskazać rażące braki u poszczególnych ćwiczących w zakresie opanowania problematyki występującej w ćwiczeniu oraz źródła i sposób ich usunięcia;
- dokonać ogólnej oceny uczestników ćwiczenia odnośnie:
 - a/ znajomości zagadnień taktyki tyłów wojsk lotniczych;
 - b/ umiejętności zastosowania posiadanej wiedzy w praktyce;
 - c/ przygotowania się do ćwiczenia;
- dokonać krótkiej oceny każdego ćwiczącego indywidualnie.

Po wyczerpaniu wymienionych zagadnień związanych z podsumowaniem ćwiczenia, kierownik ćwiczenia powinien ocenić przebieg ćwiczenia w całości wskazując w jakim stopniu został osiągnięty jego cel /cele/ szkoleniowy.

x

x

x

ZAKOŃCZENIE

Jak widać, na to czy poprzez taką formę szkolenia taktycznego oficerów jaką jest ćwiczenie grupowe zostaną osiągnięte wysokie wyniki, w decydujący sposób wpływa kierownik ćwiczenia.

Nawet jeśli najlepiej opracowane będą materiały metodyczne ćwiczenia i ćwiczący reprezentowali będą wysoki stopień przygotowania do zajęć, to przy słabym przygotowaniu kierownika ćwiczenia wątpliwa będzie sprawa osiągnięcia celów szkoleniowych ćwiczenia i korzyści uzyskanych przez ćwiczących w wyniku jego przeprowadzenia.

Wartość ćwiczenia grupowego jako formy szkolenia taktycznego oficerów jest bezsporna. Pozwala ona nie tylko pogłębić i utrwalić wiadomości teoretyczne ćwiczących, które to zdobyli na wykładach, seminariach i podczas samodzielnej pracy, ale także wyrabia nawyki dowodzenia, wyrabia inicjatywę i samodzielność myślenia, pobudza wyobraźnię taktyczną, a także pozwala kształtować właściwy "język wojskowy".

OPRACOWAŁ:
ST.ASYSTENT KATEDRY TYŁÓW LOTN.

ppłk dypl. mgr Witold BEDNARCZYK

BIBLIOGRAFIA:

1. Zagadnienia metodyki nauczania w ASG /podręcznik/, wydanie ASG, Warszawa 1970 r.
2. Metodyka szkolenia taktycznego i operacyjno-taktycznego WL i OPL OK /podręcznik/, Warszawa 1961 r.
3. "Organizacja i metodyka bojowej podgatowki czastjei tyła awiacji". Uczebnił. Monino - 1968 r.
4. Metodyka opracowania i przeprowadzenia ćwiczeń dowódczo - sztabowych z taktyki tyłów lotniczych. Wyd. MON, Warszawa 1959 r.
5. J. Bogusz "Dydaktyka wojskowa", wyd. MON, Warszawa 1969 r.
6. J. Bogusz, T. Karwat "Poradnik dydaktyczny oficera", wyd. MON, Warszawa 1973 r.
7. E. Barszcz "Metodyka opracowania i przeprowadzenia ćwiczenia grupowego z taktyki tyłów lotniczych" /skrypt wykładu/, wyd. ASG, Warszawa 1960 r.

Wydrukowano w 20 egz.

Egz. nr 1-20-BT

Wyk. ppłk Bednarczyk

Druk JJ, dn. 10.6.74 r.

nr 0769/01595/WW.

kor. H.S.

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG W
Archiwum Specjalne
743067